

УДК 37.046.16

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2026-2-82-91>

**A STEP-BY-STEP INSTITUTIONAL
MODEL OF ADAPTING THE SYSTEM OF HIGHER
MILITARY EDUCATION TO NATO STANDARDS**

**ПОЕТАПНО-ІНСТИТУЦІЙНА МОДЕЛЬ АДАПТАЦІЇ СИСТЕМИ
ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ДО СТАНДАРТІВ НАТО**

Serhii HOLYBTSOV,
Postgraduate Student at the
Department of General Pedagogy and
Andragogy,
Poltava National Pedagogical
University V.G. Korolenko
2, Ostrogradskoho Str., Poltava,
36000, Ukraine

Сергій ГОЛУБЦОВ,
аспірант кафедри загальної
педагогіки та андрагогіки,
Полтавський національний
педагогічного університет
імені В.Г. Короленка
вул. Остроградського 2, м. Полтава,
36000, Україна

zekaivasi@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-1345-6565>

ABSTRACT

The article substantiates the theoretical and applied principles of the formation of a step-by-step institutional model of adaptation of the higher military education system of Ukraine to NATO standards in the conditions of escalation of threats in the security sphere. The key contradictions between the traditional organization of the educational process and the requirements of the modern combat environment have been identified, which actualizes the need for a systematic rethinking of approaches to the training of specialists in the military direction.

The purpose of the study is to develop and substantiate a step-by-step institutional model that combines the logic of successive transformations with proper institutional support for their implementation. Within the scope of the work, a model of adaptation of the higher military education system to NATO standards is proposed, which provides for the phased implementation of analysis and diagnostic processes, regulatory and legal coordination, updating educational programs on a competent basis, integration of education, training and evaluation, implementation of digital technologies and artificial intelligence tools, as well as further monitoring and improvement. It has been proven that the effectiveness of the model is ensured by the coordinated interaction of educational, organizational, international and technological components, taking into account various factors, in particular the development of human capital, innovative culture and partnership interaction with the security and defense sector.

The practical significance of the obtained results lies in the formation of a holistic mechanism for the modernization of military education, which ensures the improvement of the quality of education through the strengthening of its applied orientation, flexibility and adaptability to changes in the nature of threats. The proposed approach contributes to the harmonization of educational standards, the expansion of opportunities for integration

into the international educational space and the achievement of operational compatibility with NATO structures, which collectively creates the basis for the training of competitive military specialists of the new generation.

Key words: *higher education, higher military education, education and training, quality of education, national education system, military education system.*

Вступ. Історичний досвід воєн ХХ століття та сучасні реалії російсько-Української війни переконливо свідчать про постійну зміну характеру збройного протистояння, що в сучасних умовах зумовлює трансформацію сектору безпеки і оборони України, спрямовану на підвищення обороноздатності держави та адаптацію до нових форм ведення бойових дій. У цій площині система вищої військової освіти набуває характерного значення, оскільки саме вона забезпечує формування фахівців, здатних ефективно діяти в складних умовах збройної боротьби. Актуальність дослідження зумовлена потребою модернізації військової освіти, що передбачає не лише оновлення освітніх програм, а й переосмислення підходів до організації освітнього процесу. У науковому середовищі наголошується на необхідності узгодження національної системи освіти з міжнародними стандартами, однак підкреслюється, що таке узгодження має здійснюватися з урахуванням національних особливостей, а не шляхом механічного запозичення.

Водночас трансформаційні процеси ґрунтуються на відповідній нормативно-правовій базі, яка визначає стратегічні орієнтири розвитку системи військової освіти. Зокрема, правові засади функціонування вищої освіти визначає Закон України «Про вищу освіту» від 28 травня 2023 року № 1556-VII (зі змінами) [4], питання забезпечення національної безпеки регламентує Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII (зі змінами) [5]. Організаційні особливості освітнього процесу у військовій сфері регламентуються наказом Міністерства оборони України від 09.01.2020 № 4 «Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти» [9]. Окрему роль у розвитку освіти за військовим спрямуванням займає програма NATO Defence Education Enhancement Programme, спрямована на підвищення якості підготовки військових кадрів відповідно до стандартів НАТО [11]. Крім того, нормативним підґрунтям є Концепція трансформації системи військової освіти, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410 (у редакції постанови від 30 грудня 2022 р. № 1490), яка визначає стратегічні напрями реформування військової освіти [10].

З урахуванням сформованого нормативного підґрунтя ваги набуває наукове осмислення процесів трансформації військової освіти та пошук ефективних підходів до їх реалізації. Аналіз публікацій свідчить, що

питання трансформації військової освіти розглядається у різних аспектах: від оновлення змісту навчання до впровадження інноваційних технологій та розвитку безперервного професійного зростання. Слід зазначити, що питання основних тенденцій розвитку та завдань професійної військової освіти достатньо ґрунтовно розкриті у вітчизняних наукових дослідженнях. Так В. Мокляк здійснив наукове осмислення обґрунтуванню поняття «Автономія вищого навчального закладу» [8]; В. Мірненко в співавторстві з Д. Вітер, В. Оліферук розглянули трансформацію системи військової освіти та основні тенденції та перспективи [7]; В. Гридина провела дослідження щодо впровадження стандартів НАТО у військову освіту [1]; Н. Шабатіна розглянула систему стандартизації НАТО щодо забезпечення якості професійної військової освіти [14]; С. Якименко та Ю. Гикало поглиблено досліджували удосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців в контексті трансформації системи військової освіти [15]; У. Парпан узагальнив принципи розвитку вищої освіти України в умовах євроінтеграції [12]. Об'єднану підготовку персоналу складових сил оборони сфери кібербезпеки в умовах тотальної оборони держави предметно розглянули у спільній праці Є. Живилю, І. Живилю [3]. Питання забезпечення сумісності військової освіти з вимогами НАТО розкрито у працях А. Сиротенка, В. Артамошенка [13]. С. Голубцов досліджував напрями трансформації національної системи освіти з урахуванням досвіду держав – членів НАТО [2]. Стан і перспективи трансформації військової освіти в умовах реалізації стандартів НАТО вивчали В. Клачко, С. Білявець, О. Діденко, Ю. Дем'янюк [6].

Одночасно аналіз систем професійної військової освіти країн-членів НАТО вказує на те, що вони мають низку суттєвих відмінностей від національної системи освіти, зокрема в питаннях уніфікації освітнього процесу та організації підготовки персоналу щодо термінів здобуття освіти і проходження підготовки (з урахуванням відриву від військової служби). Так, у більшості держав-членів НАТО переважає практика проходження професійної військової підготовки у цивільних закладах освіти, що зумовлено меншою чисельністю збройних сил і обсягами державного замовлення [2]. Аналіз зарубіжного досвіду реформування свідчить, що в Україні простежуються достеменні тенденції, характерні для провідних держав-членів НАТО.

У цілому наукові підходи зосереджуються на стандартизації військової освіти, розвитку професійних компетентностей, забезпеченні якості та підготовці стратегічних лідерів. Водночас питання комплексного впровадження системи військової освіти в умовах інтеграції стандартів НАТО залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює необхідність подальшого наукового осмислення та обґрунтування цілісних моделей її трансформації.

Методи та методика дослідження. Методологічну основу становить системний підхід, який дозволяє розглядати військову освіту як складну багаторівневу систему. У дослідженні використано системний аналіз, історичний метод, порівняльний аналіз, контент-аналіз, структурно-функціональний метод, метод теоретичного моделювання, узагальнення.

Результати та дискусії. Система вищої військової освіти України сьогодні перебуває у стані складної, багаторівневої трансформації, яка визначається одночасною дією внутрішніх реформ та зовнішніх безпекових випробувань. З одного боку, зберігає значний науково-освітній потенціал, сформований упродовж попередніх етапів розвитку, з іншого – дедалі більше відчувається необхідність поглибленого оновлення змісту, методів і організаційних підходів до надання освіти особовому складу/персоналу. У цьому контексті все більш очевидною стає суперечність між традиційними підходами до навчання та вимогами сучасного бойового середовища, яке характеризується високою динамікою, технологізацією та інформаційною складовою.

Одним з провідних питань залишається недостатня практична орієнтація освітнього процесу. Попри поступове впровадження нових методик, значна частина підготовки все ще базується на теоретичних підходах, які не завжди повною мірою відображають реальні умови сучасних бойових дій [2]. Це призводить до певного розриву між набутими знаннями та здатністю ефективно застосовувати їх у практичній діяльності. Поряд із цим спостерігається фрагментарність реформ, коли зміни реалізуються локально, без достатньої системної узгодженості, що ускладнює формування цілісної моделі освіти за військовим спрямуванням.

Важливим чинником трансформації виступає процес інтеграції стандартів НАТО, який поступово змінює не лише зміст освітніх програм, а й саму філософію військової освіти. Особливе значення має підхід ETEE (Education, Training, Exercise, Evaluation), що передбачає нерозривну єдність освіти, практичної підготовки, навчання і системи оцінювання. Така модель спрямована на формування безперервного циклу військової освіти, у межах якої теоретичні знання одразу підкріплюються практичним застосуванням і перевіркою результатів. Це створює умови для підвищення рівня операційної сумісності та адаптивності військових підрозділів.

Разом із тим, важливо враховувати, що європейські підходи до розвитку військової освіти не передбачають жорсткої уніфікації. Навпаки, акцент робиться на гнучкості, здатності національних систем освіти адаптувати міжнародні стандарти до власних умов. Це означає, що впровадження стандартів НАТО не повинно розглядатися як механічне копіювання, а радше як процес адаптації та інтеграції, що враховує національні особливості, традиції та потреби сектору безпеки і оборони України.

У цій площині значення набуває принцип автономії закладів вищої освіти який закріплений у національному законодавстві. Автономія виступає не лише організаційною нормою, а й важливим інструментом забезпечення гнучкості освітньої системи [8]. Вона дозволяє закладам самостійно формувати освітні програми, оперативно реагувати на зміни у нормативно-правовому полі, впроваджувати інноваційні методи навчання та розвивати власні наукові школи. Водночас надмірна централізація управління, яка ще частково зберігається, стримує потенціал розвитку автономії у вищій військовій школі. Тривалі процедури погодження змін, обмежена самостійність у прийнятті рішень та недостатня гнучкість управлінських механізмів знижують швидкість адаптації освітніх програм. Це особливо критично в умовах, коли характер війни змінюється значно швидше, ніж традиційні освітні механізми здатні реагувати на ці зміни.

Окремим шляхом удосконалення постає цифровізація військової освіти та впровадження технологій штучного інтелекту. Сучасні цифрові інструменти поступово змінюють підходи до організації навчального процесу, роблячи його більш гнучким, адаптивним і персоналізованим. Використання систем штучного інтелекту дозволяє моделювати складні бойові ситуації, створювати віртуальні середовища для тренування, аналізувати індивідуальні освітні траєкторії та оцінювати рівень підготовки здобувачів освіти. Особливо важливо, що штучний інтелект забезпечує можливість переходу від уніфікованої моделі навчання до індивідуалізованої. Це означає, що кожен курсант або слухач може отримувати адаптований освітній контент, який відповідає його рівню освіти, темпу засвоєння матеріалу та професійним потребам. Такий підхід суттєво підвищує ефективність навчання та сприяє більш глибокому формуванню професійних компетентностей здобувачів освіти. Крім того, цифрові технології забезпечують новий рівень аналітики в освітньому процесі. На основі обробки великих масивів даних стає можливим здійснювати моніторинг результатів навчання, прогнозувати успішність підготовки та коригувати освітні програми в режимі реального часу. Це формує принципи нової якості управління освітнім процесом, засновану на даних та аналітиці.

Узагальнення зазначених тенденцій дозволяє перейти до розуміння того, що сучасна система військової освіти потребує не точкових змін, а формування нової інтегрованої моделі. У межах дослідження розроблено поетапно-інституційну модель адаптації системи вищої військової освіти до стандартів НАТО (Рисунок 1).

Запропонована модель відображає послідовний і взаємопов'язаний процес трансформації військової освіти від аналітичного осмислення стану до безперервного вдосконалення. На першому етапі здійснюється аналіз та діагностика поточного стану системи, у межах якого

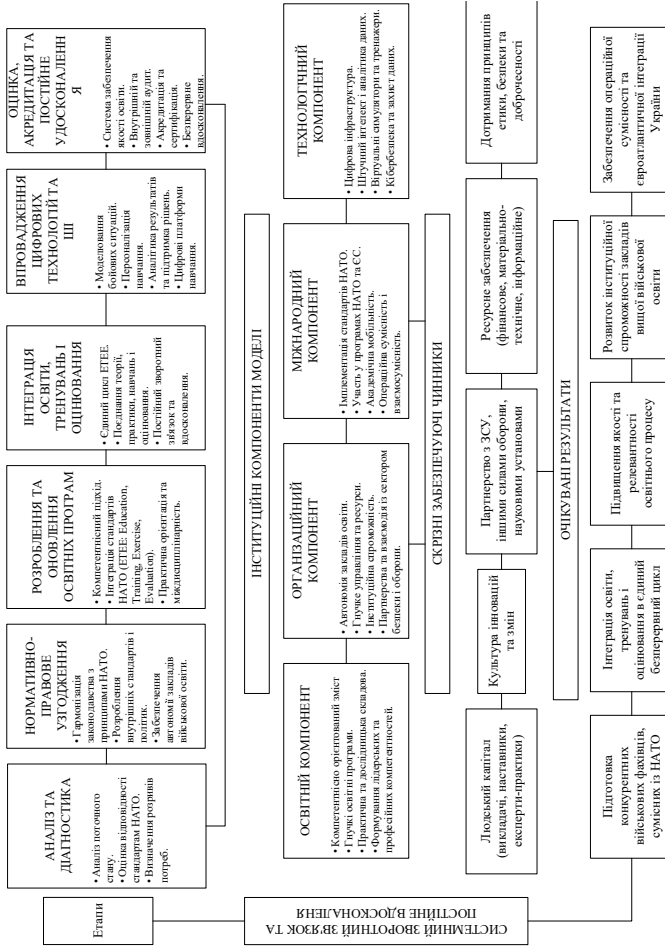

Рис. 1. Поетапно-інституційна модель адаптації системи вищої військової освіти до стандартів НАТО

визначається рівень її відповідності стандартам НАТО та виявляються ключові розриви між існуючим і необхідним станом, що створює основу для подальших змін. Другий етап передбачає нормативно-правове узгодження, у ході якого відбувається гармонізація національного законодавства з вимогами НАТО, оновлення внутрішніх регуляторних механізмів та закріплення автономії закладів вищої освіти, що формує правове підґрунтя реформи. На третьому етапі відбувається розроблення та оновлення освітніх програм, орієнтованих на компетентнісний підхід і практичну підготовку, з інтеграцією стандартів НАТО та підходу ЕТЕЕ, що забезпечує зв'язок освіти з реальними потребами сучасного бойового середовища. Четвертий етап передбачає інтеграцію освіти, тренувань і оцінювання в єдиний безперервний цикл, що дозволяє забезпечити постійний зворотний зв'язок і системне вдосконалення підготовки військових кадрів. На п'ятому етапі здійснюється впровадження цифрових технологій та штучного інтелекту, які забезпечують моделювання бойових ситуацій, персоналізацію навчання, аналітику результатів і підтримку управлінських рішень, що підвищує ефективність і адаптивність освітнього процесу. Шостий етап передбачає оцінку, акредитацію та безперервне вдосконалення, що забезпечує контроль якості, зовнішній і внутрішній аудит та постійне оновлення освітніх програм. Реалізація цих етапів базується на інституційних компонентах – освітньому, організаційному, міжнародному та технологічному, а також підтримується скрізними чинниками, такими як людський капітал, інноваційна культура, партнерство із сектором безпеки і оборони, ресурсне забезпечення та дотримання принципів етики і доброчесності. У результаті формується цілісна, адаптивна та динамічна система військової освіти, здатна забезпечити підготовку фахівців, сумісних зі стандартами НАТО, та ефективно протидіяти актуальним загрозам у сфері безпеки.

Висновки. Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що трансформація системи вищої військової освіти України поступово набуває цілісного характеру й виходить за межі окремих змін, охоплюючи зміст, організацію та методи навчання. Суттєвою тенденцією стає переорієнтація на практико орієнтоване навчання, тісно пов'язане з характером сучасного збройного протистояння а також інтеграція освітніх, тренувальних і оціночних компонентів у єдиний безперервний цикл. Водночас ефективність цих процесів значною мірою залежить від узгодженості нормативних рішень, рівня інституційної автономії та здатності системи гнучко адаптувати міжнародні підходи до національних умов. Запропонована модель адаптації підтверджує, що лише комплексний і послідовний підхід забезпечує стійкість реформ і підвищення якості військової освіти. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язувати з поглибленим вивчення можливостей цифрові-

зації та застосування штучного інтелекту для персоналізації навчання, підвищення об'єктивності оцінювання та впровадження аналітики даних у прийняття управлінських рішень.

Література

1. Гридчина В. Впровадження стандартів НАТО у військову освіту. 2024. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.60.5-9>
2. Голубцов С. Напрями трансформації національної системи освіти з урахуванням досвіду держав-членів НАТО. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*. 2025. 1 (57), 85–93. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-1-57-85-93>
3. Живило Є., Живило І. Об'єднана підготовка персоналу складових сил оборони сфери кібербезпеки в умовах тотальної оборони держави. *Теорія і практика державного управління*, 2021. 2 (73), 144–153. DOI: <https://doi.org/10.34213/tp.21.02.16>
4. Закон України «Про вищу освіту» від 28 травня 2023 року № 1556-VII (зі змінами). *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 02.04.2026)
5. Закон України «Про національну безпеку України»: від 21.06.2018 № 2469-VIII (зі змінами). *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 02.04.2026)
6. Клячко В., Білявець С., Діденко О., Дем'янюк Ю. Стан, проблеми та перспективи трансформації військової освіти в контексті реалізації стандартів НАТО. 2022. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v28i1.958>
7. Мірненко В., Вітер Д., Оліферук В. Трансформація системи військової освіти: основні тенденції та перспективи. 2023. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-48/9-17>
8. Мокляк В. Обґрунтування поняття «Автономія вищого навчального закладу». *Педагогічні науки*. Полтава. 2015. Вип. 63. С. 132–137. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4868/1/Mokljak.pdf>
9. Наказ МО України від 09.01.2020 №4 «Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів освіти».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2024 р. № 1109) «Концепція трансформації системи військової освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1410-97-%D0%BF#n16> (дата звернення: 02.04.2026)
11. Програма НАТО з удосконалення військової освіти. URL: https://nato.int/cps/en/natohg/news_179718.htm
12. Парпан У. Провідні принципи розвитку сучасної вищої освіти України в контексті євроінтеграції. 2015. URL: https://dspace.onua.edu.ua/items/dd9bd350-37c2-48dd-a325-0202216089a?utm_source=chatgpt.com
13. Сиротенко А., Артамощенко В. Набуття сумісності військової освіти і підготовки кадрів сил оборони на засадах якості. *Національні вимоги і стандарти НАТО*. 2021. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2021-14-1-48-53>
14. Шабатіна Н. Стандарти НАТО щодо забезпечення якості професійної військової освіти. 2023. DOI: [10.33099/2617-1775/2023-01/332-342](https://doi.org/10.33099/2617-1775/2023-01/332-342)
15. Якименко С., Гикало Ю. Удосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців в контексті трансформації системи військової освіти. 2023. DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-698X-2023-2-12>

References

1. Hrydychyna, V. (2024). Vprovadzhennia standartiv NATO u viiskovu osvitu [Implementing NATO standards in military education]. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2024.60.5-9> [in Ukrainian].
2. Holubtsov, S. (2025). Napriamy transformatsii natsionalnoi systemy osvity z urakhuvanniam dosvidu derzhav-chleniv NATO [Directions of transformation of the national education system taking into account the experience of NATO member states]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Seria: Pedahohichni nauky*. 1 (57), 85–93. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2025-1-57-85-93> [in Ukrainian].
3. Zhyvylo, Ye., Zhyvylo, I. (2021). Obiednana pidhotovka personalu skladovykh syl obrony sfery kiberbezpeky v umovakh totalnoi obrony derzhavy [Joint training of personnel of defense forces components in the field of cybersecurity in conditions of total defense of the state]. *Teoriia i praktyka derzhavnoho upravlinnia*, 2 (73), 144–153. DOI: <https://doi.org/10.34213/tp.21.02.16> [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy « Pro vyshchu osvitu » vid 28 travnia 2023 roku № 1556-VII (zi zminamy). Zakonodavstvo Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (data zvernennia: 02.04.2026) [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy «Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy»: vid 21.06.2018 № 2469-VIII (zi zminamy). *Zakonodavstvo Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (data zvernennia: 02.04.2026) [in Ukrainian].
6. Klachko, V., Biliavets, S., Didenko, O., Demianiuk, Yu. (2022). Stan, problemy ta perspektyvy transformatsii viiskovoi osvity v konteksti realizatsii standartiv NATO [Status, problems and prospects of transformation of military education in the context of implementation of NATO standards]. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbiirnyk.v28i1.958> [in Ukrainian].
7. Mirnenko, V., Viter, D., Oliferuk, V. (2023). Transformatsiia systemy viiskovoi osvity: osnovni tendentsii ta perspektyvy [Transformation of the military education system: main trends and prospects]. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2023-48/9-17> [in Ukrainian].
8. Mokliak, V. (2015). Obgruntuvannia poniattia «Avtonomiia vyshchoho navchalnoho zakladu» [Substantiation of the concept of "Autonomy of a higher educational institution"]. *Pedahohichni nauky*. Poltava. Vyp. 63. S. 132–137. Retrieved from: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4868/1/Mokljak.pdf> [in Ukrainian].
9. Nakaz MO Ukrainy vid 09.01.2020 №4 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro osoblyvosti orhanizatsii osvitnoi diialnosti u vyshchyykh navchalnykh zakladakh Ministerstva obrony Ukrainy ta viiskovykh navchalnykh pidrozdilakh zakladiv vyshchoi osvity». [in Ukrainian].
10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 hrudnia 1997 r. № 1410 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26 veresnia 2024 r. № 1109) «Kontseptsii transformatsii systemy viiskovoi osvity». Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1410-97-%D0%BF#n16> (data zvernennia: 02.04.2026) [in Ukrainian].
11. Prohrama HATO z udoskonalennia viiskovoi osvity. Retrieved from: https://nato.int/cps/en/natohg/news_179718.htm [in English].
12. Parpan, U. (2015). Providni pryntsyipy rozvytku suchasnoi vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti yevrointehratsii [Guiding principles of the development of modern higher education in Ukraine in the context of European integration]. Retrieved from: https://dspace.onua.edu.ua/items/dd9bd350-37c2-48dd-a325-0202216089a?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
13. Syrotenko, A., Artamoshchenko, V. (2021). Nabuttia sumisnosti viiskovoi osvity i pidhotovky kadryv syl obrony na zasadakh yakosti [Acquiring compatibility of military

education and training of defense forces personnel on the basis of quality]. Natsionalni vymohy i standarty NATO. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2021-14-1-48-53> [in Ukrainian].

14. Shabatina, N. (2023). Standarty NATO shchodo zabezpechennia yakosti profesiinoi viiskovoi osvity [NATO standards for ensuring the quality of professional military education]. DOI: [10.33099/2617-1775/2023-01/332-342](https://doi.org/10.33099/2617-1775/2023-01/332-342) [in Ukrainian].

15. Yakymenko, S., Hukalo, Yu. (2023). Udoskonalennia systemy profesiinoi pidhovtovky viiskovosluzhbovtziv v konteksti transformatsii systemy viiskovoi osvity [Improving the system of professional training of military personnel in the context of the transformation of the military education system]. DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-698X-2023-2-12> [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано теоретико-прикладні засади формування поетапно-інституційної моделі адаптації системи вищої військової освіти України до стандартів НАТО в умовах ескалації загроз у сфері безпеки. Визначено ключові суперечності між традиційною організацією освітнього процесу та вимогами сучасного бойового середовища, що актуалізує потребу в системному переосмисленні підходів до підготовки фахівців за військовим спрямуванням.

Метою дослідження є розроблення та обґрунтування поетапно-інституційної моделі, яка поєднує логіку послідовних трансформацій із належним інституційним забезпеченням їх реалізації. У межах роботи запропоновано модель адаптації системи вищої військової освіти до стандартів НАТО, що передбачає поетапну реалізацію процесів аналізу й діагностики, нормативно-правового узгодження, оновлення освітніх програм на компетентнісній основі, інтеграції освіти, тренувань і оцінювання, впровадження цифрових технологій та інструментів штучного інтелекту, а також подальшого моніторингу та вдосконалення. Доведено, що ефективність моделі забезпечується узгодженою взаємодією освітнього, організаційного, міжнародного та технологічного компонентів із урахуванням скрізних чинників, зокрема розвитку людського капіталу, інноваційної культури та партнерської взаємодії із сектором безпеки і оборони.

Практичне значення отриманих результатів полягає у формуванні цілісного механізму модернізації військової освіти, який забезпечує підвищення якості освіти через посилення її прикладної спрямованості, гнучкості та адаптивності до змін характеру загроз. Запропонований підхід сприяє гармонізації освітніх стандартів, розширенню можливостей інтеграції у міжнародний освітній простір та досягненню операційної сумісності зі структурами НАТО, що в сукупності створює підґрунтя для підготовки конкурентоспроможних військових фахівців нового покоління.

Ключові слова: *вища освіта, вища військова освіта, освіта та підготовка, якість освіти, національна система освіти, система військової освіти.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)